

Tid for fornyelse

På Byggedagene 11. mars la Rådgivende Ingeniørers Forening (RIF) frem rapporten "State of the Nation", som presenterer rikets tilstand for 11 sentrale områder innen infrastruktur og offentlige bygg. I en karaktervurdering scoret jernbane og avløpsanlegg dårligst av alle, med karakteren 2, som betyr at anleggene er i en så dårlig forfatning at funksjonaliteten er truet. I midtsjiktet kom bl.a. veger og vannforsyning med karakteren 3, men delkarakter for vannledningsnettets tilstand var like lav som for avløpsanlegg og jernbane.

Konsekvensene av dårlig ledningsnett er blant annet at 30 % av drikkevannet lekker ut på veg til tappestedene, noe som plasserer Norge på Europatoppen i lekkasjer og gir risiko for svikt i vannforsyningen. Avløpsledningene slipper ut forurenset vann til naturen via overløp og lekkasjer. Og de har for dårlig kapasitet til å ta unna ekstreme nedbørmengder som vil følge av fremtidige klimaendringer. Det rapporteres allerede om økning i antall tilfeller av kjelleroversvømmelser under nedbørsituasjoner. Samtidig lekker mye vann inn i avløpsledningene og bidrar til overbelastning på renseanleggene.

Det er ca. 100 000 km kommunalt ledningsnett for vann og avløp i Norge. Det er årlig om lag 85 kloakkstopper pr

1000 km avløpsnett. Fornyelsestakten for vannledningsnett er 0,66 % årlig og for avløpsnett 0,45 % årlig. Med et slikt tempo vil det ta nesten 200 år før ledninger som legges i dag, står for tur til å fornyes. Samtidig vet vi at ledningsnett mange steder må fornyes i nær fremtid, eksempelvis er en del ledninger fra 70-tallet allerede av for dårlig kvalitet. Hvis ikke utskiftingstakten økes vesentlig, til 1-2 % årlig på landsbasis, vil situasjonen forverres for hvert år som går. Konsekvensen blir et dårligere vann- og avløpstilbud, økende miljøproblemer og et formidabelt etterslep i investeringer som barn og barnebarn må betale regningen for.

Noen kommuner har allerede iverksatt et bærekraftig fornyelsesprogram, men mange kommuner har en stor jobb de må ta fatt på så snart som mulig. Styrken er at det både finnes kunnskap og gode hjelpemidler som kommunene kan benytte i arbeidet, herunder ledningskartverk, drift- og vedlikeholdssystemer, metoder for tilstandskontroll og metoder for utskifting og rehabilitering av ledninger, herunder no-dig-løsninger.

Hovedutfordringen ligger i å få den enkelte kommune til å dokumentere tilstanden, utarbeide planer for en bærekraftig ledningsfornyelse og bevisstgjøre styrende organer om at vann- og avløps-

gebyret må økes slik at planene kan gjennomføres i praksis.

En gjennomsnittlig husstand i Norge betaler kun 5 500 kr i gebyr årlig for vann- og avløpstjenestene til sammen. Gebyrene må økes fremover, for å få penger til nødvendig ledningsfornyelse og til andre nødvendige tiltak innen sektoren. Hvis politikere og innbyggere blir forklart sammenhengen mellom gebyrnivå og tjenestekvalitet på en forståelig måte, er erfaringen fra flere kommuner at det er vilje til å øke gebyrene slik at man kan oppnå ønsket kvalitet på vann- og avløpstjenesten. En tilfredsstillende vannforsyning og avløpshåndtering er tross alt avgjørende for helse og miljø og for samfunnets funksjonsevne.

Forfallet ved norsk jernbane har vært en hovedsak i media det siste halvåret, noe som har resultert i økte budsjetter. Situasjonen i vann- og avløpssektoren

har imidlertid vært lite fokusert, blant annet fordi det er mer oppmerksomhet fra sentrale politikere og myndigheter innen samferdsel enn innen vann og avløp. Desto viktigere er det at vann- og avløpssektoren selv sørger for å ta fatt i de utfordringer som ”State of the Nation” trekker frem.

Norsk vannforening oppfordrer derfor norske kommuner til en storstilt satsing på fornyelse av vann- og avløpsnett fra og med 2010. Når RIF legger frem sin varslede neste ”State of the Nation”-undersøkelse i 2014, må vann- og avløpssektoren kunne vise at forfallsutviklingen er snudd og at alle kommuner har en bærekraftig fornyelsestakt av sitt ledningsnett. Noe annet vil være uansvarlig, både overfor dagens abonnenter og kommende generasjoner.

Norsk vannforening

En hage
trenger mye vann
– det meste
i form av svette.

Lou Erickson

Design, Petter Wang